

ปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น*

Legal Problems on Prosecution of the Alleged Offenders Detained within Jurisdiction of Other Courts

กนกกาญจน์ แป้นส่ง**

ศิวพร เสาวคนธ์***

คมสัน สุขมาก****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น รวมถึงศึกษาบทความ เอกสาร และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่า ในการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการอายัดตัวผู้ต้องหา ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งกระบวนการการดำเนินคดีของยังไม่มีชัดเจนและไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและการดำเนินคดีผู้ต้องหาในกรณีที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น พนักงานสอบสวนมีได้รับแจ้งในการดำเนินคดีและการทำคำขอหนังสือสำคัญคดีถึงที่สุดของศาลอื่นซึ่งอยู่ห่างไกล และปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น พนักงานอัยการมิได้มีอำนาจรับสำนวนการสอบสวนไปพิจารณาสั่งฟ้องคดีเพราะศาลเห็นว่าไม่ใช่ท้องที่ที่เกิดเหตุ และไม่สะดวกต่อการสืบพยาน รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับดุลยพินิจในการรับฟ้องของศาลกรณีฟ้องจำเลย ณ ภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกในคดีอื่น เมื่อพนักงานอัยการรับสำนวนคดีไปพิจารณาสั่งฟ้อง ณ ภูมิลำเนาของผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่นั้น ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจไม่รับชำระคดีดังกล่าวได้ โดยกำหนดให้ยื่นฟ้องต่อศาลในท้องที่ที่ความผิดเกิด กระบวนการยุติธรรมจึงไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะของการศึกษารั้งนี้เห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา 142 ให้เพิ่มความ วรรคสาม และวรรคท้าย ให้พนักงานสอบสวนขอหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดมาประกอบไว้ในสำนวนและสามารถใช้วิธีการขอทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ และมาตรา 22 ให้เพิ่มวรรคท้าย กรณีจำเลยมีที่อยู่ในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น จำเลยมีสิทธิยื่นขอและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสมัครใจและได้ยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ศาลที่ชำระคดีมีคำสั่งให้นำวิธีการประชุมทางจอภาพมาใช้ได้และให้ออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการพิจารณาคดีของศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวในเขตอำนาจของศาลอื่น/ อายัดตัวผู้ต้องหา

*วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

**นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

***อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร. สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

****อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม พันตำรวจเอก ดร. สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Abstract

The objectives of this research are to study concepts and theories relating to legal problems with prosecution in cases where the alleged offenders are detained within jurisdiction of other courts, as well as to study relevant articles, literature and statutes of Thailand and foreign countries, for being analyzed and finding approaches to solving the said problems.

The results of the research find that, in prosecution of alleged offenders, who are detained within jurisdiction of other courts, under the Criminal Procedure Code, Regulation of the Attorney-General Office Regarding Criminal Proceedings by Public Attorneys, B.E. 2547 (2004), and the Royal Thai Police Guidelines on Seizure of Alleged Offenders, the prosecution processes are still unclear and unable to be conducted as efficiently as they should be, leading to problems concerning duration for operations of the inquiry officials and prosecution of the alleged offenders in cases where they are detained within jurisdiction of other courts, whereby the inquiry officials do not expedite the prosecution and preparation of applications for the certificates of cases being final from the courts of other jurisdiction, and problems concerning operations of the public attorneys in prosecution of the alleged offenders, who are detained within jurisdiction of other courts, whereby the public attorneys are not empowered to take the inquiry case files into consideration for issuing prosecution orders, because the courts find that they are not in the localities of occurrences, and witness trials are inconvenient, as well as problems with discretion of the courts in admitting the prosecution at the domiciles of the alleged offenders, in cases where they have been imprisoned for other offenses, and when the public attorneys take the inquiry case files into consideration for issuing prosecution orders the domiciles of the alleged offenders, who are being in custody, the courts can exercise discretion in not admitting the said cases, thereby requiring the prosecution to be lodged at the courts of the localities of offenses, hence processes of criminal justice are into in a uniform direction.

The recommendations are to add a language in Section 142, the third paragraph and the last paragraph, requiring the inquiry official to apply for a certificate of the case being final, as to be incorporated into the case file, and allowing application through electronic means, and to add the last paragraph of Section 22, in a case where the accused is imprisoned within jurisdiction of another court, the accused is entitled to apply, and all relevant parties voluntarily give consent in writing, the court, who tries the case, shall issue an order to use a method of video conference, and Rule of the Chief Justice Regarding Trial of the Court in a Form of Video Conference, in order that performance of duties under the law and the judicial system shall be more efficient.

Keywords : Court Jurisdiction / Seizure of an Alleged Offender

บทนำ

ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เมื่อพบว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์ความผิด โดยเริ่มต้นในชั้นการสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์

ความถูกต้องของผู้ต้องหาและเมื่อทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นควรส่งฟ้องผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนจะต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ (ศุภโชค ทองศรี, 2561, หน้า 1) เพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล

อย่างไรก็ตาม บางกรณีพนักงานสอบสวนอาจไม่สามารถนำตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการได้เนื่องจากผู้ต้องหาอาจถูกคุมขังไว้ในเรือนจำหรือทัณฑสถานจากการกระทำความผิดในคดีอื่น (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2554) และพนักงานสอบสวนจะต้องมีการดำเนินคดีให้เสร็จสิ้นรวดเร็วและเป็นธรรมตามที่กฎหมายกำหนด จึงต้องมีการอายัดตัวผู้ต้องขังไปยังเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาอยู่ เพื่อแจ้งให้ทราบว่ามีผู้ต้องขังดังกล่าวอยู่ระหว่างดำเนินคดี และขอความร่วมมือให้ส่งตัวหรือแจ้งให้ทราบหากจะมีการปล่อยตัวผู้ต้องขังไปจากการควบคุมหรือคุมขังเพื่อที่พนักงานสอบสวนจะได้นำตัวผู้ต้องขังดังกล่าวไปดำเนินคดีต่อไป

การอายัดตัวผู้ต้องขัง หมายถึง กรณีพนักงานสอบสวนแจ้งให้เรือนจำหรือทัณฑสถานทราบว่า ผู้ต้องขังที่จะปล่อยตัวพ้นโทษนั้น เป็นผู้ต้องหาอีกคดีหนึ่ง ซึ่งพนักงานสอบสวนต้องการตัวไปดำเนินการต่อตามกฎหมาย ภายหลังปล่อยตัวพ้นโทษ (กองกฎหมายกลุ่มงานกฎหมายและระเบียบกรมราชทัณฑ์, 2561)

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 99 ได้บัญญัติถึงกรณีดังกล่าวไว้ว่า ในสำนวนการสอบสวนที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่นหากคดีอื่นนั้นศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้พนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษจำคุกอยู่นั้น เป็นผู้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าศาลในคดีอื่นนั้นยังมิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด พนักงานอัยการจะรับสำนวนการสอบสวนไว้ไม่ได้ (ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ, 2547) จนกว่าพนักงานสอบสวนจะดำเนินการให้ผู้ต้องหาอยู่ในเขตอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะฟ้องคดีได้ หรือนำตัวผู้ต้องหามาส่งพร้อมสำนวนการสอบสวน

ในทางปฏิบัติพบว่า พนักงานสอบสวนมิได้รับแจ้งดำเนินคดีดังกล่าว ด้วยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ แม้แจ้งการสอบสวนจนแล้วเสร็จโดยเร็ว ถ้าศาลในคดีอื่นนั้นยังมิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด พนักงานอัยการมิได้มีอำนาจรับสำนวนการสอบสวนดังกล่าวไปพิจารณาตามนัยแห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 99. และเมื่อพนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษอยู่นั้น รับสำนวนการสอบสวนมาจากพนักงานสอบสวนแล้ว แต่กลับไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาได้ เนื่องจากปัญหาที่พบในปัจจุบันศาลไม่ประทับรับฟ้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2646/2543)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกอายัดตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและการดำเนินคดีผู้ต้องหาในกรณีที่ถูกรับควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น
3. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกรับควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น
4. เพื่อศึกษาแนวการวินิจฉัยของศาลกรณีที่มีจำเลยถูกฟ้องตามถิ่นที่อยู่
5. เพื่อศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมและข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายให้สามารถบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกอายัดตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักการและขั้นตอนรวมถึงระยะเวลาการปฏิบัติของพนักงานสอบสวน ศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติของพนักงานอัยการ และศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติของศาลและเงื่อนไขการรับพิจารณาคดีของศาล เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายปัญหาการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกอายัดตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ให้มีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สมมุติฐานของการวิจัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยในปัจจุบัน ยังไม่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการนำการประชุมทางจอภาพมาใช้กับกรณีผู้ต้องหาอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ทำให้มีปัญหาบางประการ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ปัญหาการปฏิบัติของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ปัญหาเกี่ยวกับแนวการวินิจฉัยของศาลกรณีที่มีจำเลยถูกฟ้องตามถิ่นที่อยู่ และหากมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ก็จะทำให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

ทบทวนวรรณกรรม

การอายัดตัวผู้ต้องขัง (กองกฎหมาย กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบ กรมราชทัณฑ์, 2561) หมายถึง กรณีพนักงานสอบสวนแจ้งให้เรือนจำหรือทัณฑสถานทราบ ว่า ผู้ต้องขังที่จะปล่อยตัวพ้นโทษนั้น เป็นผู้ต้องหาอีกคดีหนึ่ง ซึ่งพนักงานสอบสวนต้องการตัวไปดำเนินการต่อตามกฎหมาย ภายหลังจากปล่อยตัวพ้นโทษ

อุทัย อาทิวา ให้ความหมายว่า (2555, หน้า 296) การอายัดตัวผู้ต้องหา คือ การที่พนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่มีผู้ต้องหาไว้ในความควบคุมหรือขังทราบ ว่า ผู้ต้องหาอยู่ระหว่างการถูกดำเนินคดีและขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานนั้นให้ส่งตัวหรือแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ หากมีการปล่อยตัวผู้ต้องหาออกไปจากการควบคุมหรือคุมขัง เพื่อที่พนักงานสอบสวนจะได้นำตัวผู้ต้องหาดังกล่าวไปดำเนินคดีต่อไป โดยมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปโดยเรียบร้อย เพื่อเป็นหลักประกันการมีตัวผู้ต้องหายื่นฟ้องคดีต่อศาล และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนีภายหลังจากได้รับการปล่อยตัวไปจากเรือนจำหรือทัณฑสถานที่คุมขัง

จากความหมายของคำว่าอายัดตัวข้างต้น สรุปได้ว่า การอายัดตัวผู้ต้องหา หมายถึง การที่พนักงานสอบสวนแจ้งไปยังเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ควบคุมหรือขังผู้ต้องหาในคดีอื่นได้ทราบ ว่า ผู้ต้องหารายนั้นอยู่ระหว่างการถูกดำเนินคดีในอีกคดีหนึ่ง และหากจะมีการปล่อยตัวผู้ต้องหารายนั้นออกไปจากการควบคุม ขอให้แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบเพื่อจะรับตัวผู้ต้องหาไปดำเนินคดีต่อไป

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แยกการดำเนินคดีอาญาออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ กล่าวคือ “ขั้นตอนก่อนฟ้อง” (Pre-trial) และ “ขั้นตอนหลังฟ้อง” (Trial) และได้ยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหาให้เป็นประธานในคดี เพื่อให้มีสิทธิต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ (คณิต ณ นคร, 2561, หน้า 45, 338) การจับ ควบคุม หรือขังผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาจึงนับว่าเป็นมาตรการบังคับทางกฎหมายที่มีความสำคัญและมีลักษณะพื้นฐานเช่นเดียวกับมาตรการบังคับทางอาญาอื่น ๆ เหตุแห่งความจำเป็นทั้งสองประการดังกล่าวถือเป็นปรัชญาพื้นฐานเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดจุดมุ่งหมายของการจับ ดังนี้

- 1) เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย
- 2) เพื่อเป็นหลักประกันการมีตัวของผู้ต้องหาเพื่อฟ้องศาล

- 3) เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาไปกระทำความผิดซ้ำอีก
- 4) เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาไปทำลายพยานหลักฐานหรือข่มขู่พยาน
- 5) เพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหา

ในกระบวนการการดำเนินคดีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น พนักงานสอบสวนต้องทำการอายัดตัวผู้ต้องหาไปยังเรือนจำที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ และยังไม่มีความชัดเจนและไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและการดำเนินคดีผู้ต้องหาในกรณีที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น พนักงานสอบสวนมิได้รับแรงในการดำเนินคดีและการทำคำขอหนังสือสำคัญคดีถึงที่สุดของศาลอื่นซึ่งอยู่ห่างไกล และปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นพนักงานอัยการมิได้มีอำนาจรับสำนวนการสอบสวนไปพิจารณาสั่งฟ้องคดีเพราะศาลเห็นว่าไม่ใช่ท้องที่ที่เกิดเหตุ และไม่สะดวกต่อการสืบพยาน รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับดุลยพินิจในการรับฟ้องของศาลกรณีฟ้องจำเลย ณ ภูมิภาคของพื้นที่ผู้ต้องหาในคดีอื่น ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำกระบวนการทางเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพกับการทำงานและเพื่อประโยชน์ของผู้ต้องหาในคดี

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะดำเนินการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ รายงาน แนวความคิดทางกฎหมายของนักกฎหมาย บทความทางวิชาการในสาขานิติศาสตร์และสาขาอื่น และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการค้นคว้าอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับกรณีผู้ต้องหาถูกอายัดตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ และศาลยุติธรรมเพื่อนำมาประกอบการศึกษาวิเคราะห์และนำมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลการวิจัย

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่า ปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 และหนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 0004.6/9610 ลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2546 เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการอายัดตัวผู้ต้องหา นั้น กฎหมายในด้านการปฏิบัติหน้าที่ยังไม่ครอบคลุมและชัดเจนเพียงพอ จากที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยพบว่า มีปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น แยกพิจารณา ดังต่อไปนี้

ปัญหาที่ 1. เป็นปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและการดำเนินคดีผู้ต้องหาในกรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142 วรรคสาม กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมหรือขังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราว ให้พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจตามท้องสำนวนว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นว่าควรฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้วหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

จากบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการบัญญัติถึงการปฏิบัติในชั้นพนักงานสอบสวนไปสู่ชั้นพนักงานอัยการ หากพนักงานสอบสวนเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนมีอำนาจส่งสำนวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการได้ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าวนี้ พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจในการรับสำนวนจากพนักงานสอบสวนในกรณีที่ผู้ต้องหาถูก

ซึ่งอยู่ แต่ต้องเป็นกรณีที่ต้องหาถูกซึ่งอยู่ในอำนาจศาล ที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องได้เท่านั้น แต่หากเป็นคดีที่ต้องหา หรือผู้ต้องซึ่งถูกคุมขังในคดีอื่น ในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นในกรุงเทพมหานคร ทางปฏิบัติที่ผ่านมา กรณี ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำอื่นนอกเขตกรุงเทพมหานคร พนักงานสอบสวนจะต้องส่งสำนวนไปยัง พนักงานอัยการที่ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องซึ่งถูกคุมขังอยู่เพื่อยื่นฟ้องตามมาตรา 22 (1) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา ซึ่งพนักงานอัยการจะรับสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้ พนักงานสอบสวนต้องไปขอหนังสือ รับรองว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีถึงที่สุดแล้ว ซึ่งไม่มีหลักการเป็นหนังสือที่ชัดเจน โดยปกติแนวทางปฏิบัติของพนักงาน สอบสวนจะต้องทำคำขอที่ศาลที่พิพากษาคดี เพื่อขอหนังสือสำคัญคดีถึงที่สุดแสดงว่าคดีดังกล่าวพิพากษาวันที่เท่าไร และมีความฝ่ายใดยื่นอุทธรณ์ หรือฎีกาแล้วแต่กรณี คดีจึงเป็นที่สุด ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่ของ พนักงานสอบสวนมาก โดยเฉพาะหากผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นซึ่งอยู่ห่างไกลมาก พบว่ากฎหมาย กรณีการดำเนินคดีที่ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวหรือจำคุกในคดีอื่น ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลอื่น ของไทยในปัจจุบัน ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและมีความล่าช้าในการดำเนินคดี ตัวอย่างเช่น คำสั่ง คดีที่ 318/2553 โดยผู้ฟ้องคดีเป็นนักโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำพิเศษมีนบุรี ในคดีความผิดต่อทรัพย์ ตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม 2549 โดยคดีถึงที่สุดแล้ว ในระหว่างการฟ้องคดีต่อศาลปกครองนี้ ผู้ฟ้องคดีเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยมที่จะ ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 เช่น พักการลงโทษ ลดวันลงโทษจำคุก ทำงาน สาธารณะและลดวันลงโทษตามจำนวนวันทำงาน แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับประโยชน์ดังกล่าวเนื่องจากสถานีตำรวจภูธร ตำบลลำไทรใต้ได้ทำการอายัดตัวผู้ฟ้องคดีไว้กับเรือนจำเป็นเวลา 3 ปี โดยการที่สถานีตำรวจภูธรตำบลลำไทรใต้ไม่ยอม ฟ้องหรือถอนอายัดตัวผู้ฟ้องคดี

ผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายเครื่องรัฐออสเตรเลีย ได้นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้ศาลสามารถให้บริการและเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและได้พัฒนายุทธศาสตร์ศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court Strategy) รวมถึงการใช้ เว็บไซต์ของศาล (www.fedcourt.gov.au) การประชุมทางไกลโดยส่งข้อมูลด้วยภาพ (Video conferencing) การ พิจารณาหรือการรับฟังพยานหลักฐานผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ รวมถึงเทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น เวทีแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นออนไลน์ของศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court Online Forum) การนำส่งเอกสารและการสืบค้นข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing และ e-Search) รวมถึง ระบบการติดตามความเคลื่อนไหวของสำนวนคดีโดยคอมพิวเตอร์เป็น ฐาน ซึ่งเรียกว่า เคสแทรค (Casetrack) ศาลได้เปิดให้บริการด้านเอกสาร โดยคู่ความอาจเลือกที่จะนำส่งเอกสาร และ ชำระค่าธรรมเนียมศาล รวมถึงได้รับเอกสารที่มีการลงลายมือชื่อหรือประทับตรารับเอกสารของศาลสหพันธรัฐผ่าน ระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ระบบเว็บไซต์ของศาล เป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับใช้กับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ขอรับบริการ (ธนา พิทยะเวสต์สุนทร, 2556, หน้า 92-93)

ผู้วิจัยเห็นว่า การขอหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดนี้ หากกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องเดินทางไปขอหนังสือ รับรองยังศาลที่มีคำพิพากษาซึ่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทำให้ต้องมิงงบประมาณในการเดินทาง การพักค้างแรม และค่าใช้จ่าย ในการขอหนังสือรับรองดังกล่าว ทำให้เสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่มีเหตุจำเป็นใด ๆ รวมถึงไม่คุ้มค่ากับการ ปฏิบัติงาน อีกทั้งการขอหนังสือรับรองคดีดังกล่าวยังเป็นเพียงอุปสรรคในทางปฏิบัติในเรื่องเล็กน้อยเมื่อเทียบกับหน้าที่ ที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมจะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงจะต้องให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของ ผู้ต้องหาและต้องดำเนินการทุกขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้รวดเร็วและเป็นธรรมต่อผู้ต้องหา ดังนั้น เพื่อขอจัดปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นดังกล่าว ควรมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อ กระบวนการยุติธรรมให้มากที่สุด โดยมีการกำหนดแนวปฏิบัติใหม่ ให้ พนักงานสอบสวนสามารถยื่นขอหนังสือรับรองว่า คดีดังกล่าวเป็นคดีถึงที่สุดแล้ว ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

ปัญหาที่ 2. เป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น

ข้อ 99 วรรคแรก แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 บัญญัติไว้ว่า “สำนวนการสอบสวนที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่น ที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น หากคดีอื่นนั้นศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้พนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษอยู่นั้น เป็นผู้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป” อย่างไรก็ตาม มีปัญหาในทางปฏิบัติคือ เมื่อพนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษอยู่นั้น รับสำนวนการสอบสวนมาจากพนักงานสอบสวนแล้ว แต่กลับไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้ เนื่องจากในปัจจุบันศาลไม่รับฟ้อง เนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่ท้องที่ที่เกิดเหตุ และไม่สะดวกต่อการสืบพยาน จึงกำหนดให้ไปยื่นฟ้องต่อศาลในท้องที่ที่ความผิดเกิด ประกอบกับมีการแก้ไขมาตรา 47 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยกำหนดให้ภูมิสำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลหรือตามคำสั่งศาลโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ เรือนจำหรือทัณฑสถานที่ยื่นขึ้นถูกจำคุกอยู่ แต่เนื่องจากกรมราชทัณฑ์มีจำนวนเจ้าหน้าที่น้อยและไม่เพียงพอ (แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์, 2558) จะนำตัวผู้ต้องหาซึ่งไปมอบให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องผู้ต้องหาในคดีอื่นได้ จึงทำให้ไม่สามารถนำมาตรา 22 (1) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ได้ พบปัญหาในการปฏิบัติ คือ เมื่อพนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษอยู่นั้น รับสำนวนการสอบสวนมาจากพนักงานสอบสวนแล้วแต่กลับไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาได้เนื่องจากปัญหาที่พบในปัจจุบันศาลไม่ประทับรับฟ้อง ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 14/2537 มูลคดีเกิดในเขตอำนาจของศาลจังหวัดฝาง พยานหลักฐานต่างๆ ก็อยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดฝาง ถ้าโจทก์ฟ้องคดีที่ศาลจังหวัดฝาง ก็จะเป็นการสะดวกแก่การพิจารณาพิพากษาคดียิ่งกว่าการฟ้องต่อศาลอาญาแม้จำเลยจะต้องขังอยู่ในเขตอำนาจศาลอาญา โจทก์ก็ชอบที่จะร้องขอต่อศาลอาญาให้สั่งให้เรือนจำที่คุมขังจำเลยอยู่ส่งตัวจำเลยไปคุมขังยังเรือนจำอำเภอฝางได้ อันเนื่องมาจากศาลเห็นว่าไม่ใช่ท้องที่ที่เกิดเหตุ และไม่สะดวกต่อการสืบพยาน จึงกำหนดให้ไปยื่นฟ้องศาลในท้องที่ที่ความผิดเกิด ภาระดังกล่าวจึงตกแก่พนักงานสอบสวนที่จะต้องนำตัวผู้ต้องหาซึ่ง ที่ถูกคุมขังในคดีอื่นในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ไปมอบให้แก่พนักงานอัยการพร้อมกับสำนวนการสอบสวนที่เห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา ซึ่งหากผู้ต้องหาถูกจำคุกอยู่ในเขตอำนาจศาล ในท้องที่ที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่ความผิดเกิด ย่อมไม่เป็นการสะดวกต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในเรื่องดังกล่าว

ผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาพบว่า ทั้งรัฐนิวยอร์ก(The Criminal Procedure Law, 2562) และรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin Statutes & Annotations Published, 2019) ได้มีการออกระเบียบโดยศาลฎีกาให้นำการประชุมผ่านทางจอภาพมาใช้กับการพิจารณาคดีของจำเลยได้ โดยมีเงื่อนไขว่า หัวหน้าศาลได้อนุญาตให้นำระบบดังกล่าวมาใช้ (The Rules of the Chief Administrator, 2536) หลังจากที่จำเลยได้ทำการปรึกษาหารือกับที่ปรึกษาและให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร และหากการประชุมทางจอภาพดังกล่าวเป็นเหตุให้จำเลยเสียสิทธิตามกฎหมาย จำเลยไม่อนุญาตให้ดำเนินการใช้ระบบดังกล่าวต่อไป หรือด้วยเหตุผลที่ชัดเจนอื่น ๆ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ยุติการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพดังกล่าวได้ตลอดเวลาและเมื่อศาลอนุญาตตามคำร้องขอการปรากฏตัวของจำเลยผ่านทางจอภาพจะสิ้นสุดลง โดยศาลจะเลื่อนการพิจารณาคดีออกไป และให้ยกเลิกการประชุมผ่านทางจอภาพมาใช้กับจำเลย ทั้งนี้ เจตนารมณ์ของการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ ก็เพื่อให้กระบวนการทางศาลมีประสิทธิภาพมากขึ้นในราคาที่ถูกลดต่อสาธารณชนและผู้เข้าร่วมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

จากปัญหาดังที่กล่าว ตลอดจนแนวคิดและแนวโน้มของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่นำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ควรมีการกำหนดให้ทำการ ไล่สวนผู้ต้องหาซึ่งอยู่ในความควบคุมของอำนาจของศาลอื่นโดยการ

ประชุมทางจอภาพได้ผ่านทางการออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองพยานในคดีอาญาในการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับจำเลย เพื่อคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในคดีที่สองเสร็จสิ้นจนคดีถึงที่สุดไปโดยเร็ว เพื่อประโยชน์ในการในการขอรับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามข้อกำหนดของกรมราชทัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นการขอลดโทษ หรือการขอภัยโทษ ฯลฯ และเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมของไทยดำรงความยุติธรรมได้มากขึ้นในราคาต้นทุนที่ถูกลง

ปัญหาที่ 3. เป็นปัญหาเกี่ยวกับดุลยพินิจในการรับฟ้องของศาลกรณีฟ้องจำเลย ณ ภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกในคดีอื่น

ดังที่กล่าวไว้ว่า ตามข้อ 99 แห่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 กรณีที่ต้องหาถูกคุมขังในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น หากคดีอื่นนั้นศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก พนักงานอัยการประจำศาล ที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษจำคุกอยู่นั้น มีอำนาจรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป มาตรา 22 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้น แต่ถ้า(1) เมื่อจำเลยมีที่อยู่ หรือถูกจับในท้องที่หนึ่งหรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของศาลดังกล่าวแล้ว จะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้ มาตรา 47 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลหรือตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ เรือนจำ หรือทัณฑสถานที่ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังถูกจำคุกอยู่จนกว่าจะได้รับการปล่อยตัว ดังนั้น ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ยุ้นั้นจำคุกอยู่จึงเป็นศาลที่มีอำนาจชำระคดีตามมาตรา 22 (1) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ปัญหาจึงมีว่า ศาลจะรับคดีไว้หรือไม่เป็นดุลยพินิจของศาล และจะมีแนวปฏิบัติต่อไปอย่างไร จากการศึกษาพบว่า การที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมในท้องที่ที่ผู้ต้องหาถิ่นที่อยู่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22(1) และศาลยุติธรรมสามารถใช้ดุลยพินิจไม่รับชำระคดีดังกล่าวได้ ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2646/2543 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกับพวกร่วมกันปล้นทรัพย์ เหตุเกิดที่ตำบลแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งขณะฟ้องคดีนี้จำเลยถูกจำคุกอยู่ที่ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง จังหวัดปทุมธานี ภูมิลำเนาของจำเลยจึงอยู่ในเขตอำนาจของศาลชั้นต้น (ศาลจังหวัดธัญบุรี) แต่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า ความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าเกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลจังหวัดแม่สอดอีกทั้งมีการสอบสวนในท้องที่นั้นด้วยจึงไม่รับฟ้องต่อไป

การที่ศาลจะมีดุลยพินิจประทับฟ้องหรือไม่ประการใด ศาลย่อมพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว และอีกประการหนึ่ง การใช้ดุลยพินิจดังกล่าวอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ประเทศไทยยังมิได้มีการกำหนดให้สามารถไต่สวนจำเลยผ่านการประชุมทางจอภาพได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวทางของกฎหมายของสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่า การจะนำการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการพิจารณาคดีหรือไม่นั้น มิได้ให้เป็นดุลยพินิจของศาล แต่ให้เป็นความสมัครใจของทุกฝ่าย โดยเฉพาะจำเลย ซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ดังนั้น หากจะนำการประชุมทางจอภาพมาใช้ ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากจำเลยก่อน และหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นว่าการนำการพิจารณาคดีผ่านทางการประชุมทางจอภาพมาใช้จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะขอยุติการพิจารณาคดีดังกล่าวเมื่อใดก็ได้ และศาลมีอำนาจในการสั่งให้ยุติการพิจารณาคดีดังกล่าวโดยทันทีและมีให้นำการประชุมทางจอภาพดังกล่าวมาใช้กับจำเลยในคดีอาญาอีก

ผู้วิจัยเห็นว่า ภายใต้ข้อจำกัดที่ประเทศไทยยังมิได้มีกฎหมายให้สามารถนำการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพมาบังคับใช้ได้ ตลอดจนแนวทางของกฎหมายต่างประเทศดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ศาลมีดุลยพินิจดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น จึงเห็นว่า นอกจากมีการออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกากำหนดให้สามารถนำการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพมาใช้ได้โดยนำบทบัญญัติของกฎหมายของสหรัฐอเมริกามาใช้เป็นแนวทางในการออกข้อบังคับ

ดังกล่าวแล้ว การจะนำการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพมาใช้ได้ ไม่ควรกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาล แต่ควรมีการกำหนดให้เป็นความสมัครใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของผู้เสียหาย พยาน และจำเลย และหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นว่า การพิจารณาคดีโดยการประชุมผ่านทางจอภาพยังคงดำเนินต่อไปจะส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สามารถร้องขอให้การพิจารณาคดีนั้นสิ้นสุดได้โดยทันที ทั้งนี้เพื่อให้เป็นช่องทางที่สามารถดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ในราคาต้นทุนที่ถูกลง โดยการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นมากในปัจจุบัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นในประเทศไทยและศึกษาทบทวนถึงแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายต่างประเทศ รวมถึงทั้งวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงขอเสนอดังต่อไปนี้

ปัญหาที่ 1. ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและการดำเนินคดีผู้ต้องหาในกรณีที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมวรรคสามและเพิ่มวรรคห้าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา 142 จากเดิมที่กำหนดไว้ว่า

“ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุม หรือขังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราวหรือเชื่อว่าคงได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียก ให้พนักงานสอบสวนทำความเห็นตามท้องสำนวนการสอบสวน ว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน

ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ส่งแต่สำนวนพร้อมด้วยความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ส่วนตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยหรือปล่อยชั่วคราวถ้าผู้ต้องหาถูกขังอยู่ ให้ขอเองหรือขอให้พนักงานอัยการขอต่อศาลให้ปล่อย

ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว หรือผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป

แต่ถ้าเป็นความผิด ซึ่งพนักงานสอบสวนเปรียบเทียบได้ และผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเปรียบเทียบนั้นแล้ว ให้บันทึกการเปรียบเทียบนั้นไว้ แล้วส่งไปให้พนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน”

แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

มาตรา 142 “ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุม หรือขังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราวหรือเชื่อว่าคงได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียก ให้พนักงานสอบสวนทำความเห็นตามท้องสำนวนการสอบสวน ว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน

ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ส่งแต่สำนวนพร้อมด้วยความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ส่วนตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยหรือปล่อยชั่วคราวถ้าผู้ต้องหาถูกขังอยู่ ให้ขอเองหรือขอให้พนักงานอัยการขอต่อศาลให้ปล่อย

ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว **ให้ขอสำเนาหนังสือรับรองจากศาลซึ่งมีคำพิพากษาให้จำคุกผู้ต้องหามาประกอบไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย** หรือผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป

แต่ถ้าเป็นความผิด ซึ่งพนักงานสอบสวนเปรียบเทียบได้ และผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเปรียบเทียบนั้นแล้ว ให้บันทึกการเปรียบเทียบนั้นไว้ แล้วส่งไปให้พนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน

การขอหนังสือรับรองตามวรรคสาม ศาลที่มีคำพิพากษาใช้วิธีการส่งสำเนาหนังสือรับรองให้แก่พนักงานสอบสวนทางอิเล็กทรอนิกส์ได้”

ปัญหาที่ 2. เป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น

เห็นควรให้ออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการพิจารณาคดีของศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. .... โดยให้มีหลักการสำคัญคือ ให้ศาลใช้ดุลพินิจอนุญาตให้นำวิธีการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการพิจารณาคดีของศาลได้เฉพาะกรณีจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นในกรณีมีเหตุจำเป็น โดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นของการเคลื่อนย้ายจำเลยมาศาลกับการที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดีซึ่งอาจทำให้จำเลยได้รับผลกระทบจากการที่จำเลยไม่ได้อยู่ในห้องพิจารณาคดี

ปัญหาที่ 3. เป็นปัญหาเกี่ยวกับดุลพินิจในการรับฟ้องของศาลกรณีฟ้องจำเลย ณ ภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุกในคดีอื่น

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมวรรคสองมาตรา 22 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จากเดิมที่บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 22 เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้น แต่ถ้า

(1) เมื่อจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับในท้องที่หนึ่งหรือเมื่อพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของศาลดังกล่าวแล้วจะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้

(2) เมื่อความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทยให้ชำระคดีนั้นที่ศาลอาญา ถ้าการสอบสวนได้กระทำลงในท้องที่หนึ่งซึ่งอยู่ในเขตของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้นด้วย

แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

มาตรา 22 เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้น แต่ถ้า

(1) เมื่อจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับในท้องที่หนึ่งหรือเมื่อพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของศาลดังกล่าวแล้วจะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้

(2) เมื่อความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทยให้ชำระคดีนั้นที่ศาลอาญา ถ้าการสอบสวนได้กระทำลงในท้องที่หนึ่งซึ่งอยู่ในเขตของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้นด้วย

กรณีจำเลยมีที่อยู่ในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น จำเลยมีสิทธิยื่นขอและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสมัครใจ และได้ยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ศาลที่ชำระคดีมีคำสั่งให้นำวิธีการประชุมทางจอภาพมาใช้ได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้เสียหาย พยานและจำเลยในคดีอาญา ให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วต่อเนื่อง และเป็นธรรม และหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การนำการประชุมทางจอภาพมาใช้จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ตนเอง จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยุติการพิจารณาคดีนั้นเสียก็ได้ และจะร้องขอให้นำวิธีการประชุมทางจอภาพมาใช้ในคดีดังกล่าวอีกไม่ได้

เอกสารอ้างอิง

- กองกฎหมาย กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบ, กรมราชทัณฑ์. (2561). หนังสือ ยธ. 0703.1/273 เรื่อง ข้อหาหรือเกี่ยวกับการอายัดตัวผู้ต้องขัง วันที่ 5 กันยายน 2561. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์.
- คณิต ณ นคร. (2561). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ธนา พิทยะเวสต์สุนทร. (2556). *ปัญหาการดำเนินกระบวนการพิจารณาในการส่งคำคู่ความและการตรวจสำนวนคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.(2554). *หารือปัญหาข้อกฎหมายกรณีพนักงานอัยการไม่รับสำนวนการสอบสวน*. คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 11. เรื่องเสร็จที่ 534/2544
- ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547
- ศุภโชค ทองศรี. (2561). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการอายัดตัวผู้ต้องหาในเรือนจำของพนักงานสอบสวน*. เอกสารงานวิจัยส่วนบุคคล นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 34) พ.ศ. 2562*. วันที่ค้นข้อมูล 18 ตุลาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=570066&ext=htm>
- อุทัย อาทิเวช. (2555). *คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 3 มาตรการบังคับคดีในคดีอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: วี.เจ.พรินติ้ง.
- Federal Court of Australia, videoconferencing in the Federal Court. Retrieved from <https://www.fedcourt.gov.au/services/videoconferencing-guide>
- Federal Register of Legislation. Federal Court of Australia Act 1976. Retrieved from <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00342>
- New York Law. The Criminal Procedure Law. Retrieved from <http://ypdcrime.com/cpl/NYCourts>.
- The Rules of The Chief Administrator. Retrieved from <http://ww2.nycourts.gov/rules/chiefadmin/index.shtml>
- Wisconsin Statutes & AnnotationsPublished. Retrieved from <https://docs.legis.wisconsin.gov/statutes/prefaces/toc>